

0504/2.
A KORSZERŰ KÖZSZOLGÁLAT ÚTJA

2.

L. 813. old.

A MAI MAGYAR KÖZIGAZGATÁS

**AZ 1936. ÉVI KÖZIGAZGATÁSI TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAM
ELŐADÁSAI**

KÖZZÉTESZI

VITÉZ KOZMA MIKLÓS

M. KIR. BELÜGYMINISZTER

SZERKESZTETTE

MÁRTONFFY KÁROLY

BUDAPEST, 1936.

A csendőr nyomozó alakulatok szervezete és szolgálata

ELŐADTA VITÉZ SELLYEY VILMOS

A magyar csendőrség 1881. évi szervezetével érte meg a világháború végét. A közbiztonsági szolgálatot kizárólag a szétszórt elhelyezésű őrsök végezték. Rájuk hárult a megelőző és nyomozó szolgálat teljesítése, melyek mindegyikére külön szerve van a m. kir. rendőrségnek és pedig az őrszemélyzet és a jogvégezett tisztviselői kar vezetése alatt álló detektív testület.

Félszázad alatt azonban sok minden megváltozott a világon. A tudomány és technika szédületes fejlődést élt át. A sajtó világhatalom lett s mint ilyen értékes támogatást nyújthat a közbiztonsági szerveknek. Az olcsó ponyvairodalom, a mozi a nép legszélesebb rétegeinek szórakozó eszközévé vált s nem kis szerepet játszik a szunnyadó bűnözési hajlam érvényesülésre készítésében. A liberális szellemtől áthatott gazdasági fejlődés a termelő eszközök feletti birtoklást a legtöbb helyen kevés kézbe összpontosította, de az általános jólétre való törekvés hirdetése mellett a tömegeket bizonytalanságba, nélkülözésbe döntötte. Különösen áll ez nálunk, ahol a trianoni békeszerződés a sorvadás és lezülles minden előfeltételét megteremtette. Ennek betetőzéséül az egész világot tudományos mezbe öltöztetett marxi tanokkal itatják át, melyek a tömegek mesterséges elproletárosítására alapítják a vallásos és nemzeti alapon nyugvó társadalmak erőszakos felforgatását.

A bűnözés nemcsak számszerűen emelkedett, hanem minőségileg is megváltozott. A korszerű bűnözés jellemzője a szervezettség, a speciálizálódás, a tudomány és technika minden vívmányának felhasználása saját céljaira, a térbeli korlátlan mozgási lehetőség, mely nem ismer közigazgatási, sőt országhatárokat sem.

A bűnözéssel lépést tartva fejlődött a bűnüldözés is. A kriminalisztika tudománnyá vált, mely újabb és újabb elveket, eszközöket és eljárási módokat ajánl a bűnözés felderítésére.

A bűnösség bizonyításának módszere is megváltozott, a személyi bizonyítékok kizárólagossága megszűnt, mert a tudományos vizsgálódások szerint a felnőttek jóhiszemű vallomásának 10%-a, a gyermekekének 25%-a még a legkedvezőbb esetben is megbízhatatlan. Ezek után nagy súlyt nyernek a tárgyi bizonyítékok, melyeket azonban kellő szakképzettség és megfelelő eszközök nélkül nem igen lehet előteremteni és kihasználni. A bűncselekmény elkövetője ugyanis gyakran csak parányi, vagy érzékszerveinkkel nem is észlelhető elváltozásokat hoz létre. Ezek felkutatása és biztosítása nélkül a tényállás tisztázása legtöbbnyire lehetetlen.

Ilyen körülmények között hogyan állja meg a helyét az elszigetelt csendőrőrs az ő 50 esztendő szerű szervezetével, puskájával és szuronyával minden támogatás és technikai felszerelés nélkül?

Mindezek miatt a csendőrségnek is alkalmazkodnia kellett a viszonyokhoz, hogy megfelelhessen hivatásának.

Két megoldási lehetőség kínálkozott:

1. valamennyi őrsöt ellátni korszerű bűnügyi felszereléssel, vagy
2. a nyomozó szolgálat ellátására külön nyomozó alakulatokat szervezni.

Az első megoldás igen drága és nem is célszerű, mert az értékes felszerelésre az őrsöknek csak kivételes esetekben s nem a mindennapi szolgálatban van szüksége úgy, hogy az őrsökön kihasználatlanul hevert volna.

Ezért a második megoldást választották. A megelőző szolgálat mellett továbbra is az őrsök végzik a nyomozó szolgálatot, de támogatásukra bármikor rendelkezésükre állanak a különleges kiképzésekben részesült csendőrökből összeállított s a nyomozások szakszerű végrehajtására szükséges, korszerű felszereléssel ellátott nyomozó alakulatok.

Az 1930. évben felállított nyomozó alakulatok az őrsökkel karöltve dolgoznak. Feladatuk, hogy különleges kiképzésük, szervezetük és korszerű szakfelszerelésük segítségével az őrsöket minden helyi jelentőséget meghaladó, nagyobb bűnügyi felkészültséget követelő bűnügy nyomozásánál támogassák; az őrsök elszigetelt nyomozó munkáját összekapcsolják; a nagyobb területre kiterjedő nyomozásokat egyenesen irányítsák és biztosítsák a szoros együttműködést a m. kir. rendőrséggel. Az őrsök nyomozó munkájának összekapcsolására szolgáljon például a következő eset: 1932—33. évben a Dunától keletre, Egertől délre fekvő területen két éven át fordultak elő betöréses lopások, sőt ember élete elleni bűncselekmények, melyeknek tettesét az egyes őrsöknek nem sikerült megállapítani. A nyomozó alakulatok figyelték, összehasonlították ezeket a cselekményeket és az elkövetési mód hasonlóságából vont következtetésekből kiindulva a tetteseket kézrekerítették.

Az egyenruhás csendőr észrevétlen megfigyelést, bizalmas felderítést nem végezhet.

Azelőtt erre a célra szakszerűen nem képzett polgári egyénekre kellett támaszkodnia, ezeket azonban nem volt módjában közvetlenül ellenőrizni és a velük egyenruhában való érintkezés kockáztatta, sőt meggátolta kihasználásukat. A nyomozó alakulatok keretében ez a kérdés is megoldódott, mert az ide beosztott legénység polgári ruhában is nyomozhat. A polgári ruhás csendőröknek közösleges bűnözők elleni alkalmazására csak egy példát említek: Egyenruhában kirendelt nyomozó járőrnek cigánykaravánt kellett elfognia. Mihelyt a cigánykaraván a szuronyos csendőröket meglátta, szétugrott; néhány jelentéktelen tagját sikerült csupán elfogni. A járőr abban a feltevésben, hogy a cigányok valahol úgylis gyülekezni fognak, az elfogottakat is szabadon engedte. Egy magaslatról figyelte menekülésüket s látta, hogy egy erdő felé tartanak. Erre a járőr is rejtett úton az erdőbe ment, ott egy erdőőrnél vadóri, illetve erdőőri ruhába öltözött, így figyelte tovább a cigányokat. Amidőn a karaván az egyik erdőtisztán összegyülekezett, a járőr visszatért az erdőőrházba, újból felöltötte egyenruháját és fegyverzetét, rajtaütött a cigányokon és teljes számban elfogta a karavánt.

Az államrendészet körébe vágó bűncselekmények felderítésében a polgári

ruhás nyomozók nélkülözhetetlenek. A polgári ruha használatát csak a nyomozó alakulatokhoz beosztottaknak lehet megengedni egyrészt fegyelmi szempontokból, másrészt mert ez a szolgálat egészen különleges ismereteket és kiképzést igényel. A polgári ruhás nyomozók nemcsak az őrsöket támogatják, hanem azokat a nyomozó alosztályparancsnokságoktól megfigyelő, puhatoló stb. feladatok megoldására a közigazgatási hatóságok is bármikor igénybevehetik.

A nyomozó alakulatok szervezete. A nyomozó alakulatok a Budapesten állomásozó nyomozó osztályparancsnokságból és 8 nyomozó alosztályból állanak.

A nyomozó alosztályok közül egy — a törzsosztály — közvetlenül a nyomozó osztályparancsnokság rendelkezésére áll. A többi (1.—7.-ig) az egyes csendőrkerületi parancsnokságoknak van alárendelve (1. Budapest, 2. Székesfehérvár, 3. Szombathely, 4. Pécs, 5. Szeged, 6. Debrecen, 7. Miskolc) és azok területén teljesít nyomozó szolgálatot.

A m. kir. csendőrség nyomozó osztályparancsnoksága. A nyomozó osztályparancsnokság a tulajdonképeni törzséből, a törzs nyomozó alosztályból, a csendőrségi hírközpontból, a csendőrségi összekötőtisztből, a csendőrségi bűnügyi laboratóriumból és a rádiócsoportból áll. A nyomozó osztályparancsnokságnak fogják alárendelni a folyó évben felállításra kerülő közlekedési és híradó alosztályt is. Ezzel a csendőrség közlekedésrendészeti és rádió szolgálatának szakszempontról egységes vezetése megvalósul.

A nyomozó osztályparancsnokság nem vesz részt a nyomozó alosztályok gyakorlati nyomozó szolgálatában. A nyomozó alosztályok nyomozó szolgálatát csupán közvetve irányítja és szakszerű vezetés szempontjából országos viszonylatú összekötő kapcsolatot képez a nyomozó alosztályok között, azonban nagy jelentőségű és az ország egész területére vagy több csendőrkerület területére kiterjedő nyomozások közvetlen irányítását is átveszi.

A nyomozó osztály végzi az államrendészeti természetű bűncselekmények felderítését az egész ország csendőrségi területén, de megfigyeléseket ilyen szempontból a rendőrség területén is végeztethet. Az államrendészeti bűnözés felderítésének központi irányítása azért szükséges, mert az egyes mozgalmak központi vezetés alatt állanak és a központ sokszor külföldön székel (pl. a Komintern Moszkvában). A nyomozó osztály általában figyeli a közbiztonsági helyzetet, s ha szükségesnek látja, az illetékes helyekre jelentést, javaslatot tesz (csavargók, cigányok, fegyvertartás stb.).

A csendőrségi hírközpont útján ellátja a csendőrségi hírszolgálatot és a nyilvántartást, a budapesti m. kir. rendőrség főkapitányságánál működő csendőrségi összekötőtisztje révén fenntartja a rendőrséggel való személyes kapcsolatot, végül a bűnügyi laboratóriuma útján gondoskodik a nyomozásoknak vizsgálatok alapján megadott szakértői véleményekkel való támogatásáról és a csendőrségi kriminalisztikai szakoktatás szemléltető tansegédletekkel való ellátásáról.

A nyomozó osztály keretén belül működik ezenkívül a belügyminisztérium II. számú postaállomása is, melynek révén az osztályparancsnokság a közbiztonsági rádió hírszolgálatba bekapcsolódik.

A nyomozó alakulatok szervezetük és feladatkörük folytán simán illeszkednek bele a csendőrség régi szervezetébe és nem érintik a hatóságok és kir. ügyészségek viszonyát az őrsökhöz. Hathatósan támogatják az őrsöket anélkül, hogy féltékeny-

kedést kelthetnének, mert a nyomozó támogat, adatait átadja az őrsnek s ez teszi meg a feljelentést.

A csendőrségi összekötőtiszt. A csendőralakulatok a főkapitánysághoz intézett megkereséseiket az összekötőtiszthez küldik, ki azokat az illetékes osztályokhoz juttatja és gyors elintézésüket szorgalmazza. Hasonlóképpen jár el a rendőrség részéről csendőrségi szervekhez intézett megkeresésekkel.

Az összekötőtiszt intézi a csendőrség összes priorálás iránt beérkező kérelmeit is. Erre a célra szakképzésben részesült csendőrei vannak beosztva az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal törzsanyaggyűjtemény- és ujjnyomatosztályán, kik a csendőrség részére szükséges priorálási munkát elvégzik és így a hivatal személyzetét tehermentesítik.

Az összekötőtiszt feladata a Budapesten megjelenő csendőrjárőrök eligazítása is.

A nyomozó alosztály szervezete. A nyomozó alosztály tulajdonképpen egy a rendesnél nagyobb létszámú őrs, melynek azonban csendőrtiszt a parancsnoka, működési területe pedig nem egy őrskörletre, hanem az egész csendőrkerület területére terjed ki.

A nyomozó alosztályokhoz válogatott legénységet osztunk be, s külön nyomozó tanfolyamon képezzük őket arra, hogy szakképzettségükkel és a nyomozó alosztályok rendelkezésére álló különleges technikai felszerelés használatában való jártasságukkal az őrsöket még a legnehezebb nyomozásoknál is támogathassák.

Az alosztály külső és belső csoportra tagozódik.

A külső csoport végzi az őrsöket közvetlenül támogató nyomozó, megfigyelő stb. szolgálatot és pedig a feladathoz képest egyen- vagy polgári ruhában. A külső csoport alcsoportra tagozódik, melyekbe a legénységet hajlamuk és szakképzettségük szerint osztjuk be. A külső csoporthoz tartozik a helyszínelő gépkocsi, mely az alosztálynak a helyszíneléshez szükséges felszerelését (a helyszínvizsgálathoz a helyszíni állapot és elváltozások rögzítéséhez, bűnjelek kezeléséhez és megőrzéséhez szükséges technikai eszközök, továbbá híradó eszközök) és a nyomozókat az őrs támogatására bárhova a legrövidebb idő alatt elszállítja. Helyszínelő gépkocsija jelenleg csak a budapesti nyomozó alosztálynak van. A többi alosztály nyomozói a helyszínelő felszerelést bőröndökben vasut vagy más közlekedési eszköz igénybevételével viszik a helyszínre. Minden alosztálynak van fényképezési laboratóriuma is.

A belső csoport végzi az irodai munkát és a nyilvántartást. A nyomozó alosztályok nyilvántartása felöleli mindazokat az adatokat, melyek a kerület területén a nyomozások és általában a közbiztonsági szolgálat irányításához szükségesek.

A nyomozó alosztályparancsnok egyben a csendőrkerületi parancsnok közbiztonsági előadója.